

Turizem v Halozah

IZVLEČEK

Haloze so privlačna in slikovita gričevnata pokrajina z raznovrstnimi turističnimi potenciali. Kljub temu sodijo med turistično najmanj razvite slovenske pokrajine. Na voljo je le malo nastanitvenih zmogljivosti, skromen pa je tudi turistični obisk. Znane so predvsem po vinskem turizmu in turistični ponudbi, namenjeni bolj aktivnim turistom. V zadnjem obdobju je prišlo do številnih pozitivnih premikov, na pozitiven odnos do turizma pa kažejo tudi stališča lokalnega prebivalstva, kar predstavlja dober obet za razvoj turizma v prihodnje.

Ključne besede: Haloze, turizem, rekreacija, turistična ponudba.

ABSTRACT

Tourism in Haloze

Haloze is an attractive and picturesque hilly region with heterogeneous tourism potentials. Despite this it is among the least developed tourist areas in Slovenia. There are only a few accommodations and numbers of tourists are very modest. The region is well-known as a wine tourism destination but it offers also opportunities for more active tourists. In the last decades some positive trends can be observed and also the attitude of local population towards tourism development is positive. This shows a good promise for future tourism development.

Key words: Haloze, tourism, recreation, tourism supply.

Avtor besedila:

DEJAN CIGALE, dr. geogr.

Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta,

Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana

E-pošta: dejan.cigale@ff.uni-lj.si

Avtorja fotografij:

DEJAN CIGALE, VLADIMIR KOROŠEC

COBISS 1.04 strokovni članek

Leta 1963 je velik poznavalec Haloz Vladimir Bračič o tej gričevnati obmejni pokrajini zapisal naslednje (1): "Turizem si v te kraje kljub izredno prijetni pokrajini le s težavo utira pot zaradi prometne odrezanosti in sorazmerne oddaljenosti od večjih mestnih naselij. Turistično pomembnejši je le grad Borl, zgrajen na pečini tik nad Dravo. Med NOB-jem so ga nacisti spremenili v koncentracijsko taborišče, sedaj pa je priljubljeno letovišče in izletišče z manjšim kopalnim bazenom. V zasnovi je nekaj manjših turističnih postojank (Hrastovec, Vel. Okič, Podlehnik)." Čeprav je vmes minilo skoraj pol stoletja, današnja podoba razvoja turizma ni bistveno drugačna. Razlogov za njegovo skromno razvitost ni več mogoče iskati samo v omenjeni prometni odrezanosti temveč imajo pri tem pomembno vlogo tudi številni drugi dejavniki, kot na primer neugodni demografski procesi, zaposlovanje domačega prebivalstva v zaposlitvenih središčih zunaj Haloz in podobno.

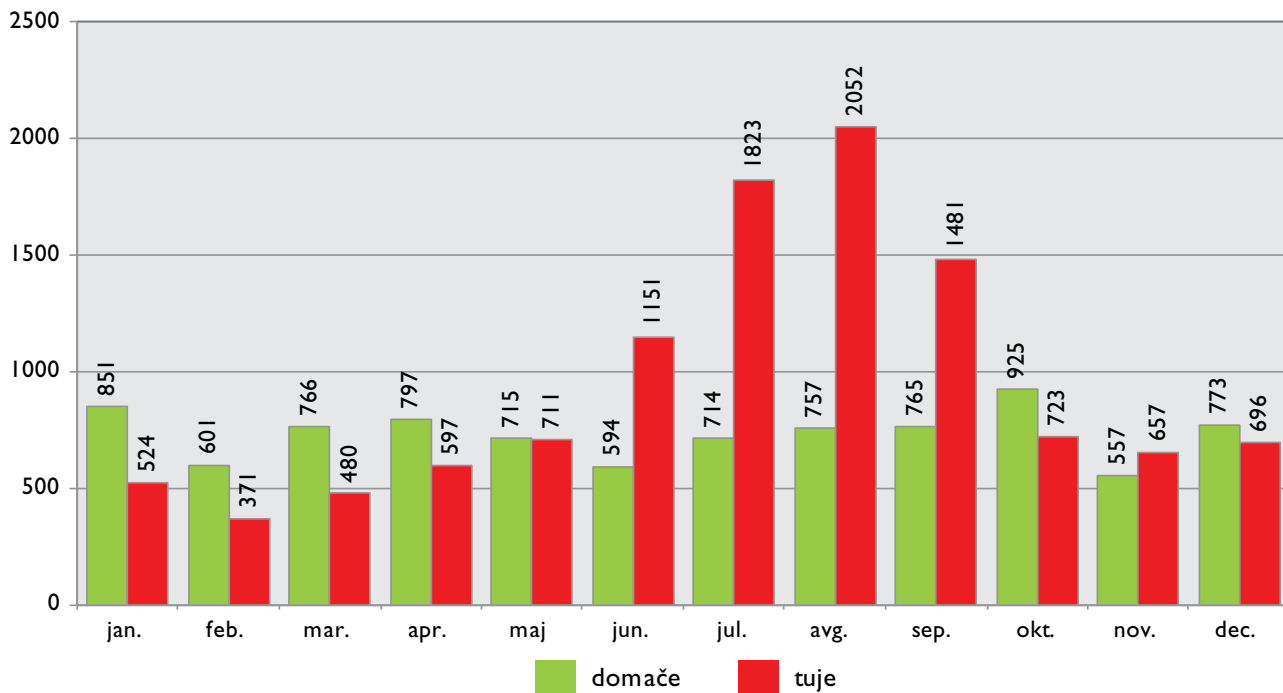
Jeršič (7) je precejšen del Zahodnih Haloz uvrstil med pokrajinska območja, posebej ustrezna za planinstvo in izletništvo, večino Haloz pa označil kot "pokrajinska območja vinskih turističnih cest". Vinogradništvo je namreč dejavnost, ki že na

zunaj daje pokrajini izrazit pečat in hkrati predstavlja precejšnjo (potencialno) turistično privlačnost za številne turiste. Zaradi razgibanosti in pokrajinske slikovitosti je območje Haloz lahko turistično privlačno tudi za turiste, ki jih z vinom povezana ponudba ne pritegne. Čeprav podatki o turističnih zmogljivostih in turističnem obisku pričajo o zelo skromni razvitosti turizma, vidijo domačini v turizmu eno večjih razvojnih priložnosti tega območja (8). Tudi v okviru anketiranja, ki so ga spomladi 2011 izvajali študenti geografije, je več kot četrtina anketiranih domačinov menila, da so možnosti za razvoj turizma v Halozah dokaj ugodne. Kot največje potencialne turistične privlačnosti območja so izpostavili vinogradništvo, naravo, okolje in mir, pohodništvo, posamezne naravne znamenitosti, kulinariko oziroma domačo hrano ter kulturno dediščino. Pri tem so najpogosteje omenjali ravno vinogradništvo. Že navedbe anketiranih Haložanov zelo dobro opozarjajo na raznolike turistične potenciale območja, ki pa so le deloma izkoriščeni.

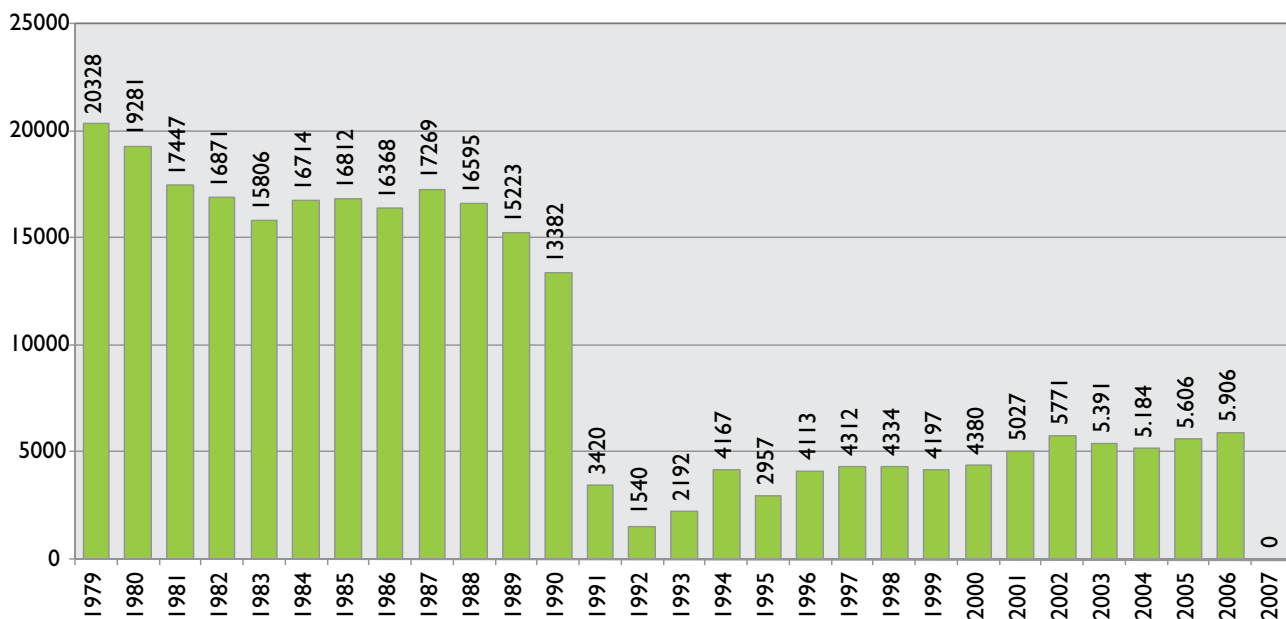
V nadaljevanju bo obravnavan turizem na območju šestih haloških občin (Cirkulane, Majšperk, Podlehnik, Videm, Zavrč, Žetale). Čeprav se tako opredeljeno območje ne ujema povsem z obsegom Haloz (2), omogoča uporabo statističnih podatkov s področja turizma.

Nastanitvene zmogljivosti in turistični obisk

Če bi kot merilo razvitosti turizma na območju Haloz vzeli podatke Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), bi lahko prišli do sklepa, da turizma v Halozah skorajda ni. Edini kraj z območja Haloz, za katerega obstaja daljši podatkovni niz s področja turizma, je Podlehnik, in sicer po zaslugi tamkajšnjega motela, ki pa je zdaj že nekaj časa zaprt. SURS je objavljal podatke o turističnem obisku tega kraja od leta 1979 do leta 2006. Motel je izkoriščal ugodno prometno lego ob cesti proti sosednji Hrvaški. V njem so prenočevali tranzitni gosti, ki pa se na tem območju niso zadrževali, zato motel k razvoju turizma v Halozah ni prispeval skoraj ničesar. Vseeno je bil edini večji nastanitveni objekt v okolici. O značilnostih njegovega turističnega obiska največ pove povprečna doba bivanja, ki je bila na primer leta 1980 le en dan (natančneje 1,04 dneva). Značilen je bil izrazit višek turističnega obiska v poletnih mesecih, povezan s povečanim obsegom prometnih tokov proti Hrvaški, le-ti pa so bili v veliki meri pogojeni s turizmom na hrvaški obali. Tako je bilo leta 1980 v dveh poletnih mesecih (julij, avgust) zabeleženih 26,6 % vseh prenočitev in kar 34,4 % prenočitev tujih turistov. Sezonska razporeditev obiska (tedanjih) domačih turistov, ki so bili sicer v manjšini,

Slika 1: Prenočitve turistov v naselju Podlehnik po mesecih leta 1980 (11).

Slika 2: Število prihodov turistov v naselju Podlehnik v obdobju 1979–2007 (11, 16).

je bila precej bolj enakomerna, saj so bili pristočni motivi pri njih zastopani v bistveno manjši meri. Dolgoročni trend obsega turističnega obiska je nakazoval stagnacijo oziroma rahlo upadanje. Od leta 1979 do leta 1990 je število prihodov turistov z 20.328 nazadovalo na 13.383. Po osamosvojitvi Slovenije se je turistični obisk bistveno zmanjšal (leta 1992 je bilo zabeleženih le 1640 prihodov) in se ni nikoli več niti približal vrednostim iz časa Jugoslavije, čeprav je kasneje številka spet presegla 5000 prihodov (5908 leta 2006).

Po zaprtju motela v Podlehniku so ostale na območju šestih haloških občin zelo skromne nastanitvene zmogljivosti. Po podatkih SURS-a naj bi bile na primer leta 2007 nastanitvene zmogljivosti na voljo le v občini Zavrč (devet ležišč). Z letom 2010 je SURS začel predstavljati podatke po novi metodologiji (za obdobje od leta 2008 naprej), ki je zagotovila nekoliko boljše zajetje podatkov o obstoječih zmogljivostih in turističnega obiska. Na manjšo zanesljivost starejših podatkov opozorijo navedbe za leto 2009, za katero so na voljo tako podatki stare kot nove metodologije. Prvi govorijo o 72, drugi pa o kar 132 ležiščih. Ta so bila zastopana v vseh haloških občinah z izjemo Žetale. Glede na podatke za leto 2010 je bilo v petih haloških občinah 98 ležišč, kar kaže na njihovo upadanje. Tako je bila v tem letu med 177 slovenskimi občinami z nastanitvenimi zmogljivostmi občina Podlehnik po številu ležišč na 141. mestu, ostale haloške občine pa so bile še bolj v ozadju.

Preglednica 1: Število ležišč v haloških občinah v obdobju 2008–2010 (nova metodologija) (17).

občina	2008	2009	2010
Cirkulane	31	31	15
Majšperk	12	12	12
Podlehnik	41	36	36
Videm	14	43	25
Zavrč	11	10	10
Žetale	-	-	-
SKUPAJ	109	132	98

Zelo skromen je tudi turistični obisk. Zaradi majhnega števila ponudnikov SURS podatkov o turističnem obisku za večino občin niti ne objavlja (po Zakonu o državni statistiki je SURS individualne podatke dolžan varovati), zato ni mogoče dobiti vpogleda v trende ali druge osnovne značilnosti turističnega obiska, kot sta na primer sezonska razporeditev obiska ali državni izvor turistov. Podatki za obdobje 2008–2010 so tako objavljeni le za občino Videm in še to samo za leto 2009, ko je bilo zabeleženih 47 prihodov turistov in 94 prenočitev. Tega leta je bila torej povprečna doba bivanja natančno dva dneva, kar je precej pod slovenskim povprečjem (leta 2009 3,02 dni).

Preglednica 2: Prihodi in prenočitve turistov v haloških občinah v obdobju 2006–2009 (stara metodologija) (16).

občina	2006		2007		2008		2009	
	prihodi turistov	število prenočitev	prihodi turistov	število prenočitev	prihodi turistov	število prenočitev	prihodi turistov	število prenočitev
Cirkulane	-	-	37	79	37	93	4	8
Majšperk	-	-	-	-	-	-	-	-
Podlehnik	6114	6237	123	152	110	122	216	216
Videm	-	-	-	-	4	18	5	7
Zavrč	16	62	38	73	31	83	11	18
Žetale	-	-	-	-	-	-	-	-
SKUPAJ	6130	6299	161	225	145	223	232	241

Podatki, zbrani po stari metodologiji, so sicer na voljo za več občin (glej preglednico 2), a le do leta 2009. Ti podatki kažejo na največji turistični obisk v občini Podlehnik, torej v občini, ki je razpolagala (in razpolaga še danes) tudi z največjim številom turističnih ležišč.

Predstavljene navedbe za občino Videm opozarjajo na veliko podcenjenost starejših podatkov. Tako ti v primeru občine Videm govorijo le o sedmih prenočitvah v letu 2009, po podatkih nove metodologije pa jih je bilo 94. Potemtakem ni na razpolago podatkov, ki bi omogočili bolj zanesljiv vpogled v dejanski turistični obisk, v vsakem primeru pa so številke razmeroma skromne, na kar je mogoče sklepati že iz majhnega števila ležišč.

Turistične kmetije kot pomembna sestavina haloške turistične ponudbe

Po zaprtju motela v Podlehniku na območju Halož delujejo le še manjši nastanitveni objekti. Še največji je gostišče in penzion "Ob ribniku" v občini Podlehnik. Med maloštevilnimi turističnimi objekti kaže posebej omeniti turistične kmetije, čeprav le tri med njimi ponujajo tudi prenočišča.

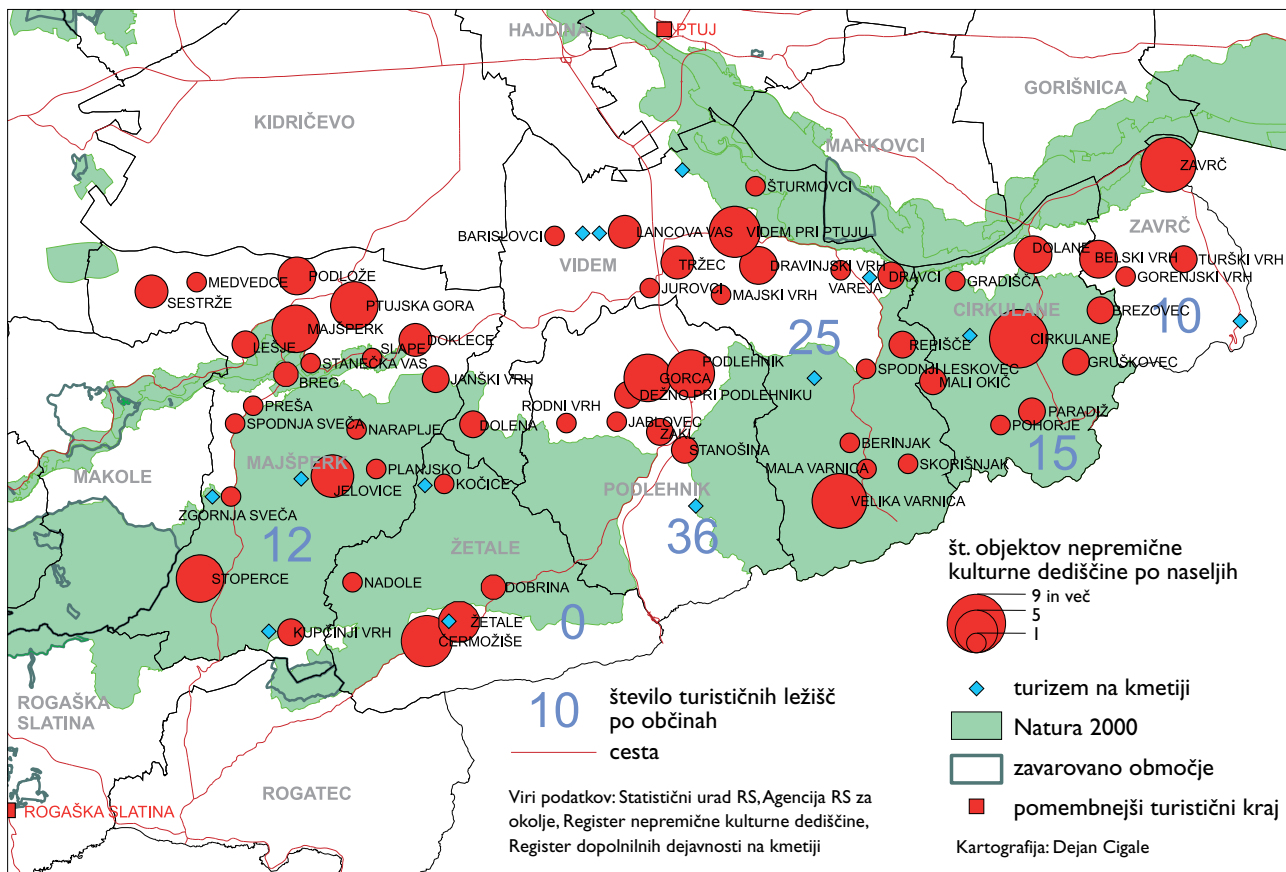
Po podatkih registra dopolnilnih dejavnosti je bilo spomladi 2011 v šestih haloških občinah 13 kmetij, ki imajo kot dopolnilno dejavnost na kmetiji registriran turizem. Največ jih je bilo v občini Videm, in sicer kar pet. Izrazito prevladuje gostinska dejavnost, ki je zastopana na devetih kmetijah. Kot že omenjeno, ponujajo nastanitev le na treh kmetijah, na štirih pa imajo registrirano negostinsko turistično dopolnilno

dejavnost (ogled kmetije, njenih značilnosti in okolice, oddaja površin za piknike, prikaz značilnih kmetijskih in gozdarskih opravil, ježa živali, izposoja športnih rekvizitov). V nekaterih primerih se dejavnost turizma na kmetiji dopolnjuje tudi s predelavo kmetijskih pridelkov. Slednja lahko za obiskovalce turistične kmetije predstavlja tudi dodatno turistično ponudbo.

Čeprav je število turističnih kmetij razmeroma skromno, so pomemben segment turistične ponudbe, saj jih najdemo tudi na območjih, ki so bolj oddaljena od glavnih prometnih poti in kjer drugače ni (ali skoraj ni) druge turistične ponudbe. S tega vidika si zaslužijo večjo pozornost kot bi lahko sklepali na podlagi skromnih absolutnih števil.

Leta 2011 je bilo na sedmih turističnih kmetijah (kmetijah, ki so opravljale turistično oziroma s turizmom povezano dopolnilno dejavnost) izvedeno anketiranje (6). Anketirani so bili nosilci dopolnilne dejavnosti. Ankete so bile opravljene na treh vinotocih, dveh izletniških kmetijah, na eni kmetiji s prenočitvenimi zmogljivostmi in na kmetiji, kjer prodajajo domače pridelke in izdelke. Anketa je pokazala, da so se za opravljanje turistične dopolnilne dejavnosti na kmetiji odločali predvsem iz gospodarskih razlogov (zaradi možnosti dodatnega zaslužka, izgube službe), nekateri pa so to dejavnost začeli opravljati zaradi veselja do takšnega dela. Kot pomemben dejavnik odločanja za tovrstno dejavnost so trije anketiranci navedli tudi predhodne izkušnje s turizmom, in sicer delo v gostinstvu. Pri izvajanju dopolnilne dejavnosti sodelujejo le člani matičnega gospodinjstva.

Anketa je opozorila tudi na temeljne značilnosti turističnega obiska na turističnih kmetijah. Tako po izjavah anketirancev največ gostov spada v starostno

Slika 3: Turistični potenciali in ponudba v Halozah.

skupino srednjih let. Večina jih prihaja v skupinah, med katerimi so tudi družine. Največji obisk kmetij je ob koncu tedna, saj jih je večina med delovnim tednom zaprta. Na takšne rezultate je seveda vplivala struktura anketiranih kmetij, med katerimi je bila le ena, ki je ponujala tudi nastanitve. Večina ponujene hrane in pijače pri vseh izprašanih je domače, kar je skladno z zakonsko predpisanim minimumom, po katerem mora lastna kmetijska dejavnost zagotavljati najmanj 30 % vrednosti uporabljenih surovin (21). Povpraševanje je čez leto enakomerno razporejeno, le pozimi je gostov nekoliko manj. Na edini anketirani kmetiji z nastanitvijo gostje ostajajo povprečno od tri do pet dni.

Druga turistična ponudba Haloz

Ker so Haloze (tudi) vinogradniška pokrajina, je na vinogradništvo vezan pomemben del turistične ponudbe. Vinorodni podokoliš Haloze je del vinorodnega okoliša Štajerska Slovenija. Čez območje poteka

vinso turistična cesta - VTC 11. Kljub temu turistična ponudba ne temelji zgolj na vinogradništvu, ampak so se vinskemu turizmu pridružile še različne druge oblike, usmerjene tako v športno rekreacijo kot tudi (v manjši meri) v ponudbo kulturne dediščine območja.

Razgibana pokrajina, ki ponuja obsežne razglede, je zelo primerna za pohodništvo, kar je še posebej pomembno zato, ker v severovzhodni Sloveniji ni veliko območij s primerljivimi razmerami. Poleg tega nizke nadmorske višine omogočajo nadpovprečno dolgo planinsko oziroma pohodniško sezono. Na območju med drugim najdemo Haloško planinsko pot, Evropsko pešpot E7 in Bračičevo planinsko pot, poimenovano po geografu Vladimirju Bračiču (1919-1996). Na planinsko privlačnost območja vpliva tudi bližina Donačke gore (884 m) kot enega privlačnejših planinskih ciljev v vzhodni Sloveniji. Na območju ni planinskih koč, je pa v neposredni bližini Rudijev dom na Donački gori (590 m). Obiskovalci planin lahko prenočijo na turističnih kmetijah in v drugih nastanitvenih objektih.

Slika 4: Stoperška planinska pot je ena izmed označenih poti, ki vodijo obiskovalce po razgibanem svetu Haloz (foto: Dejan Cigale).

Na obravnavanem območju se je uveljavilo tudi kolesarjenje. O pomenu Haloz za to športnorekreacijsko dejavnost med drugim priča tudi vključitev kolesarskih tur s tega območja v različne kolesarske vodnike (npr. 10, 12). Prednost Haloz je razgiban relief, saj omogoča doživljajsko privlačno kolesarjenje, ki je zanimivo tudi s športnega vidika. Pozitivna okoliščina je tudi le zmerena obremenjenost cest z avtomobilskim prometom.

Med preostalimi rekreacijskimi dejavnostmi lahko omenimo še ribolov, lovski turizem, jadralno padalstvo in nabiranje gob.

Območje je privlačno tudi zaradi naravnih vrednot in kulturne dediščine. Med prvimi kaže omeniti pragozdni rezervat na Donački gori (Rogaški) in Reseniku, ki sega na območje občine Majšperk, pa tudi obsežna območja Nature 2000 (Boč-Haloze-Donačka gora, Dravinjska dolina, Vinorodne Haloze, Drava), ki obsegajo večinske dele občin Majšperk, Žetale in Cirkulane ter znatne dele ostalih treh občin. Res pa med temi naravnimi vrednotami ni takšnih, ki bi po svoji turistični privlačnosti izrazito izstopale v širšem prostoru.

Pomemben turistični potencial je tudi prisotnost kulturne dediščine. Na območju šestih obravnavanih občin je po registru nepremične kulturne dediščine (15) skoraj 200 enot. Največ jih je v občinah Majšperk (55) in Videm (48). Podobno kot pri naravnih vrednotah je tudi pri kulturni dediščini mogoče ugotoviti, da je le malo res izstopajočih oziroma

turistično nadpovprečno privlačnih enot. Izjema je predvsem grad Borl, ki pa žal zaenkrat ne izkorišča teh potencialov. Med tistimi, ki z vidika turizma imajo (ali pa bi lahko imele) pomembnejšo vlogo, je treba kot izjemno pomemben romarski cilj omeniti zlasti Ptujsko Goro (občina Majšperk), podobno, čeprav manj pomembno vlogo, pa ima tudi cerkev svete Ane v Velikem Vrhu blizu Cirkulan. Številni ostali objekti so zanimivi predvsem kot drugotne turistične privlačne točke, saj po svojem pomenu v širšem prostoru ne izstopajo. Čeprav so sami po sebi le zmerno privlačni, je v številnih primerih precej bolj privlačna celotna pokrajina, saj pri mnogih objektih za slikovito "kuliso" poskrbi razgibano haloško gričevje.

V zadnjih letih je bilo veliko storjenega prav na področju vključevanja kulturne dediščine v turistično ponudbo. To je bilo v veliki meri povezano z izvajanjem nekaterih projektov, ki so bili sofinancirani tudi s strani Evropske unije. Med rezultati tovrstnih projektov je mogoče omeniti obnovo Vukove domačije v Žetalah in Vinogradniškega muzeja v Veliki Varnici, ureditev Pohodne ekološke poti Žetale in več drugih.

Z vidika razvoja turizma v Halozah je pomembna bližina nekaterih dobro obiskanih turističnih krajev, zlasti Ptuja in Rogaške Slatine. Turisti v teh turističnih središčih so lahko potencialni enodnevni obiskovalci Haloz. Na drugi strani je mogoče povezati bivanje

Slika 5: Etnografski muzej v Veliki Varnici je bil razširjen tudi s pomočjo sredstev EU v okviru Programa pobude Skupnosti INTERREG IIIA Sosedskega programa Slovenija-Madžarska-Hrvaška 2004-2006 (foto: Dejan Cigale).

Slika 6: V Vukovi Domačiji pri Žetalah je prikazan način življenja Haložanov v 19. stoletju. Ob domačiji stoji najboljše turistično informativna tabla turistične cone Haloze-Zagorje (foto: Vladimir Korošec).

v Halozah z obiskom teh turističnih krajev (na primer kopanje v termalni vodi, igranje golfa na Ptuj in podobno), kar privlačnost bivanja na območju Halož še povečuje.

Sklep

Območje Halož ima raznovrstne turistične potencialne. Kljub temu sodi med turistično najmanj razvite slovenske pokrajine. Znano je predvsem po vinskem turizmu, ki pa je razmeroma skromno razvit. Poleg tega je na širšem območju severovzhodne Slovenije na tem področju velika konkurenca. Zaradi slabše gospodarske razvitosti kot v osrednji Sloveniji je kupna moč prebivalstva manjša, kar vpliva na manjše lokalno povpraševanje. Pomemben segment bi lahko predstavljali obiskovalci iz nekoliko bolj oddaljenih urbanih območij (Zagreb, Gradec) ali stacionarni turisti, nastanjeni na območju Halož in v njihovi okolici, vendar zaenkrat njihovega večjega obiska ni mogoče zaznati. Problem ostaja slabša

dostopnost oziroma manj kakovostna cestna infrastruktura, ki je za vinski turizem praviloma še bolj pomembna kot pri drugih vrstah turizma. Na drugi strani je, v nasprotju z večino drugih vinogradniških območij v Sloveniji in soseščini, večji doživljajski potencial pokrajine izrazita prednost Halož.

Drugo obetavno področje je ponudba za turiste, katerih motivi so predvsem športnorekreacijski. Pri tem slabša cestna infrastruktura za pohodnike in kolesarje ni moteča, vpliva pa tudi na manjši avtomobilski promet, kar je dobrodošlo za oboje. Čeprav v okviru severovzhodne Slovenije Haloze nedvomno sodijo med območja z najboljšimi možnostmi za razvoj športnorekreacijskega turizma, do zdaj ni prišlo do razvoja "kritične mase" tovrstne ponudbe, ki bi vplivala na večjo prepoznavnost med to skupino turistov. Gostinska ponudba takšnim obiskovalcem ni posebej prilagojena, čeprav povpraševanje bolj aktivnih turistov ni enako povpraševanju "vinskih" turistov, katerim sta uživanje vina in hrane glavna motiva za obisk.

Slika 7: "Dolina Winettu" je priljubljen cilj obiskovalcev, ki si zaželijo ribjih jedi (foto: Dejan Cigale).

Med slabostmi Haloz na področju turizma za stacionarne turiste je mogoče omeniti malo nastanitvenih zmogljivosti, pa tudi njihovo precej enostransko strukturo. Manjka tudi nadpovprečno privlačnih točk, ki bi lahko prispevale k večji turistični prepoznavnosti območja. Nekatere izrazito privlačne lokacije (Borl, Gorca ...) ostajajo premalo izkoriščene ali pa sploh neizkoriščene, kar je z vidika razvoja turizma na celotnem območju negativno. Kot sta opozorila Korošec in Pak (9), ostaja turistično prometni koridor proti Balkanu neizkoriščen. S tranzitnim prometom je bilo povezano delovanje motela v Podlehniku, ki pa je zdaj že nekaj let zaprt.

Številni domačini vidijo turizem kot eno bolj perspektivnih razvojnih možnosti območja. Takšnega mnenja so bili tudi ustvarjalci Območnega razvojnega programa Spodnje Podravje za obdobje 2007–2013 (13), ki je turizmu namenil precejšnjo pozornost. Med ukrepe je vključil tudi tiste s področja turizma. Pri tem je bilo na območju Haloz predvidenih več razvoj-

nih projektov, ki so jih oblikovalci programa večinoma uvrstili med lokalne projekte. Njihovo vsebinsko težišče je zlasti na uporabi lokalne kulturne dediščine kot turističnega potenciala, pa tudi na turizmu v povezavi z vinogradništvom (na primer izgradnja in obnova vinskih turističnih cest).

Uspešnost razvojnih prizadevanj na podeželju je v veliki meri odvisna od angažiranosti lokalnega prebivalstva in od njegovih znanj, sposobnosti ter pripravljenosti za povezovanje. Haloze sodijo med tiste slovenske pokrajine, ki so v preteklosti doživljale negativne demografske procese, deloma pa so ti prisotni še danes. Prebivalci so se že tradicionalno zaposlovali v bližnjih urbanih središčih (8). To z vidika nadaljnega razvoja turizma ni ugodno, saj mnoga haloška naselja postajajo predvsem spalna naselja za prebivalce, zaposlene drugod. Kljub temu mnenja lokalnega prebivalstva kažejo na pozitiven odnos do turizma, v zadnjem obdobju pa je prišlo tudi do številnih pozitivnih premikov.

Na področju turistične organiziranosti je treba omeniti pomembno vlogo Lokalne razvojne agencije Halo iz Cirkulan, ki skrbi za trženje Haloz kot turistične destinacije. Halo predstavlja pomembno gonilo razvoja na področju turizma, sodelovala pa je tudi v nekaj projektih, ki so pripomogli k obogatitvi turistične ponudbe Haloz. Opazna sta pozitivna trenda na področju razvoja turizma na kmetiji in vključevanja kulturne dediščine v turistično ponudbo. Slednje prispeva h krepitvi identitete območja tudi v očeh

turistov. Stanje se je izboljšalo tudi glede razpoložljivosti ustreznih informacij za (potencialne) turiste. Tako so zdaj poleg tiskanih vodnikov (na primer 3, 4) na voljo tudi številne spletne strani, ki predstavljajo turistično ponudbo Haloz (na primer 5, 14, 18, 19, 20). Vse to v povezavi z naravnimi in kulturnimi potenciali ni slaba popotnica za prihodnji razvoj turizma, ki bi bil dobrodošel tudi zaradi pomanjkanja delovnih mest na območju Haloz in bližnjih večjih zaposlitvenih središč.

Viri in literatura

1. Bračič, V. 1963: Turistična geografija. Maribor.
2. Bračič, V. 1967: Vinorodne Haloze. Maribor.
3. Čehok, D., Milošič, F. 2007: Haloze-Zagorje : turistična cona. Cirkulane. Medmrežje: http://www.haloze-zagorje.eu/_pdf/haloze-vodnik-pomanjsano.pdf (5. 1. 2012).
4. Golub, Z. 2010: Vodnik po občini Podlehnik. Grosuplje.
5. Haloze.net. Medmrežje: <http://haloze.net/> (5. 1. 2012).
6. Jerebic, M. 2011: Turizem na kmetijah na območju Haloz: seminarska naloga. Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
7. Jeršič, M. 1999: Prostorsko planiranje rekreacije na prostem. Ljubljana.
8. Korošec, V. 2010: Demografski razvoj Haloz po letu 1991 in možnosti regionalnega razvoja. Geografski vestnik 82-1.
9. Korošec, V., Pak, M. 2010: Razvojna problematika Haloz na primerih katastrskih občin Gorca in Slatina. Dela 34.
10. Krajnc, P. 2002: Štajerska in Koroška. Kolesarski vodnik. Ljubljana.
11. Letni pregledi turizma 1979–2002. Ljubljana.
12. Maher, I. 1996: Veliki kolesarski vodnik po Sloveniji. Ljubljana.
13. Območni razvojni program Spodnje Podravje za obdobje 2007–2013: Strateški in programski del, 2006. Medmrežje: http://www.bistra.si/pdf/GRP_spodnje_podravje.pdf (5. 1. 2012).
14. Poslovni center Halo, Turistični programi. Medmrežje: http://www.halo.si/turisticni_programi (5. 1. 2012).
15. Register nepremične kulturne dediščine. Medmrežje: <http://rkd.situla.org/> (5. 1. 2012).
16. Statistični urad RS: Nastanitvena statistika po vrstah turističnih krajev – stara metodologija. Statistični urad RS. Medmrežje: http://pxweb.stat.si/pxweb/Databse/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizem/90_nastanitev_arhiv/02_21182_nastanitev_kraji_stara/02_21182_nastanitev_kraji_stara.asp (5. 1. 2012).
17. Statistični urad RS: Nastanitvena statistika, letni podatki – vsi objekti. Medmrežje: http://pxweb.stat.si/pxweb/Databse/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizem/02_21645_nastanitev_letno/02_21645_nastanitev_letno.asp (5. 1. 2012).
18. Turistična cona Haloze – Zagorje. Medmrežje: <http://www.haloze-zagorje.eu/> (5. 1. 2012).
19. Turistično društvo Podlehnik. Medmrežje: <http://www.td-podlehnik.nevladna.org/domov/> (5. 1. 2012).
20. Turistično društvo Žetale. Medmrežje: <http://www.td-zetale.net/> (5. 1. 2012).
21. Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Uradni list RS, št. 61/2005. Ljubljana.